

Літні дощі

Роман «Літні дощі» єгипетського письменника Ахмада аль-Кармалаві, відзначений престижною Книжковою Премією імені шейха Заїда у 2018 році – майстерний зразок сучасної арабської художньої прози.

Композиція роману складається з декількох сюжетних ліній, що, поєднуючись, розповідають про апокрифічну спадщину суфійського шейха Ібада аль-Мосулі. Прибувши до Єгипту з Іраку, він згуртував навколо себе прихильників уду – традиційного близькосхідного музичного інструменту і заснував суфійський орден, де музика є способом містичного пізнання світу. Ніхто достеменно не знає, чи існував шейх аль-Мосулі насправді, чи він – історична містифікація. Оповідь повертає читача у сьогодення, до спекотних галасливих вуличок Каїру, серед яких, немов оаза спокою і благочестя, розташувалося Агентство аль-Мосулі.

Усіх героїв твору об'єднує пристрасть до музики. Проте кожен любить її по-своєму. Тут і виникає головний конфлікт роману, спостерігаючи за розвитком якого, читач опиняється у центрі захоплюючого протистояння.

Колоритне історичне тло, гостра соціальна проблематика, детективний елемент, психологізм образів, багатоплановий сюжет, усе це – роман «Літні дощі».

АХМАД АЛЬ-КАРМАЛАВІ

Літні дощі

З АРАБСЬКОЇ ПЕРЕКЛАВ СЕРГІЙ РИБАЛКІН

Анотація

Роман «Літні дощі» єгипетського письменника Ахмада аль-Кармалаві, відзначений престижною Книжковою премією імені шейха Заїда у 2018 році як майстерний зразок сучасної арабської художньої прози.

Композиція роману складається з декількох сюжетних ліній, що, переплітаючись, розповідають про апокрифічну спадщину суфійського шейха Ібада аль-Мосулі. Прибувши до Єгипту з Іраку, він згуртував навколо себе прихильників уда — традиційного близькосхідного музичного інструмента й заснував суфійський орден, де музика є способом містичного пізнання світу. Ніхто достеменно не знає, чи існував шейх аль-Мосулі насправді, чи він — історична містифікація. Оповідь повертає читача в сьогодення, до спекотних галасливих вуличок Каїра, серед яких, немов оаза спокою й благочестя, розташувалося Агентство аль-Мосулі.

Усіх героїв твору об'єднує пристрасть до музики. Проте кожен любить її по-своєму. Тут і виникає головний конфлікт роману, спостерігаючи за розвитком якого, читач опиняється в центрі захопливого протистояння.

Колоритне історичне тло, гостра соціальна проблематика, детективний елемент, психологізм образів, багатоплановий сюжет, усе це — роман «Літні дощі».

Усі права застережено. Жодної частини цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати в будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко».

ISBN 978-617-553-002-3

© Сергій Рибалкін, український переклад, 2022

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2023

ЛІТНІ ДОЩІ

Присвячується

видавчині, котрій я дякую за все: за ідею твору, за можливість знайомства з подіями та героями роману, за необхідне фінансування... Натомість, зі свого боку, я погодився на її право втручатися в композиційну побудову твору — за умови, що це відбуватиметься якомога делікатніше.

Зі вдячністю,
оповідач

***

Із першими променями світанку полум'я вгамувалося. Протягом літньої ночі вогонь пожирав усе, що до нього потрапляло: волоський горіх з України, кунжут з Індії, чорне дерево з Африки... За кілька годин був спалений запас ладану, якого б вистачило Агентству на п'ять добрих років.

Повітря в ад-Дарб аль-Ахмар[1] пронизував густий, насичений аромат спаленого ладану та горілої деревини. Урешті, після виснажливої нічної біганини, спільними зусиллями спітнілих рук вдалося таки побороти язика полум'я. Демони пожежі припинили свій танець і дозволили вранішнім птахам продовжити співи так, ніби нічого й не сталося. Птаство прокидалося, готуючись до чергового спекотного дня; здалеку доносилися звуки перших ранніх авто, що рухалися вулицею аль-Азгар. Аж ось до фасаду зруйнованого Агентства під'їхав катафалк із відкритим багажником, схожим на пащу крокодила. За лічені хвилини він проковтнув напівобгоріле тіло, що лише нещодавно програло свою тиху останню битву з полум'ям, яке перетворило загиблого на оплавлені рештки в пластиковому пакеті.

Юсуф, зіпершись здоровою рукою на багажник автівки, схилився над тротуаром, заваленим уламками будівлі та залишками реманенту для гасіння пожежі. Кам'яні брили, купи бруду, мокрий пісок, калюжі з технічною водою... У цілковитій розгубленості Юсуф пішов слідом за бородатим водієм, котрий прокладав собі шлях крізь юрбу, пояснюючи перехожим, куди й навіщо він прямує. Ніхто ще привселюдно не опізнав обгоріле тіло й не підтвердив факт загибелі, проте замовити катафалк було єдиною альтернативою після того, як не вдалося

докликатися карети швидкої допомоги. Що стосується пожежників, то їхня бригада вже кілька годин як прибула на місце, проте зупинилася перед мечеттю аль-Азгар, не маючи змоги проїхати крізь уламки на своєму шляху.

Стоячи посеред руїн і вдивляючись у небо, Юсуф спостерігав, як на обрії проступають перші промені світанку. Заплющивши виснажені від сліз і втоми очі, він намагався подолати шок і зібрати думки до купи. Коли Юсуф оглянувся вдруге, він побачив свого супротивника, що стояв навпроти — зі слідами запеклої боротьби на тілі, але з повним спокоєм на обличчі. Не зважаючи на кволість, цього разу він не дозволив себе обдурити й накинувся першим — звідкись повернулися сили. Чоловіки зчепилися мовчки, беззвучно — чути було лише, як катаються їхні тіла по землі, вдаряючись у навколишні предмети й уламки. Аж скоро натовп навколо помітив бійку і зібрався біля видовища, висловлюючи свій осуд та здивування. Двоє шейхів-салафітів[2] спритно прослизнули до епіцентру бійки — тільки й бачили як легенько промайнули їхні джилъбаби[3], своїм шелестом нагадуючи ритм бойових барабанів. Їм вдалося розчепити знесилені бійкою тіла й розсадити супротивників по різні боки тротуару, та, попри все, обоє намагалися продовжити боротьбу. Один із бороданів приніс із дерев'яної будки охоронця пляшку холодної води й дав напитися, після чого чоловіки заспокоїлися й присоромлено опустили очі додолу. Через дорогу салафіт Шаріатської асоціації, міцно тримаючи обома руками довгий шланг, поливав водою розпечену від пожежі землю. Невдовзі до місця прибув чорний автомобіль і служник зі шлангом відійшов убік, пропускаючи авто й вітаючи водія. Машина зупинилася, опустилося її тоноване скло; у салоні промайнуло здивоване обличчя Рахми. Приголомшена, вона розглядала вигоріле вікно майстерні, почорніле від кіптяви; з

тремтінням вийшла з авто та нетвердим кроком рушила до будівлі, просуваючись немов по замінованому полю.

Рахма зупинилася навпроти Юсуфа, який сидів із похиленою головою. Запитала, що сталося. Він звів на неї свої червоні запалені очі й промовив з інтонацією жертви, котру ведуть на бійню: «Сідай, і ти все дізнаєшся».

**Боже, Володарю наш та Вчителю,
даруй перемогу рабу Твоєму...**

Ця фраза, вирізьблена на кам'яній арці, що її вік сягнув понад сім століть, буде першою, що впаде вам у вічі, коли ви увійдете до Агентства аль-Мосулі — живої археологічної пам'ятки, у стінах якої ви неодмінно поставите свій телефон на «беззвучний» режим. Ви пройдете крізь масивні дерев'яні двері, переступите гранітний поріг із давньоєгипетськими написами. Раз чи два спробуєте розпитати, чим мала завершуватися оця фраза — бракує кількох ключових слів, які б пролили світло на зміст висловлювання, його призначення й авторство. Проте вже на третій раз ви, як і всі, хто тут зрештою бував, погодитеся, що фраза є довершеною й самодостатньою. Всі, хто заходить до цієї величної пам'ятки археологічної спадщини, втіленої в старовинній будівлі Агентства, повторюють про себе оті слова: «Боже, Володарю наш та Вчителю, даруй перемогу рабу твоєму аль-Мосулі, шейхові нашому славетному й покровителю».

Так ви дізнаєтеся, що ж було вибито в камені до того, як різці часу розмили обриси фрази й стерли її закінчення. Без шановного шейха, чиїм іменем назване Агентство, це місце б ніколи не змогло перетворитися з гамірної площі для проведення торгів та комерційних обладок на чисту гавань, де в благодаті згадують ім'я Аллаха. Зусиллями шейха звідси був вигнаний отой хаотичний, галасливий торговий дух — на зміну йому прийшла молитва та зікр[4]. Ви побачите, що тут вирує іще більша активність: звідусіль лунають звуки злагодженої спільної праці, галас робітників, шум від стільців, що їх пересувають поверхнею кам'яної підлоги, перестук від

вбивання довгих цвяхів у деревину — це укріплюють імпровізовану сцену. Є в Агентстві й віддалена частина, присвячена суто духовним практикам. Тут тишу зрідка переривають лише короткі репліки муридів[5], спільна молитва, зікр та гра на уді[6]. Остання є колективною практикою, під час якої музика разом із молитвами розходиться навсібіч, під медитативне погойдування учасників цього священного дійства.

Також ви можете відчути ледь помітний аромат ладану, хоча це й буде важко через те, що в повітрі тяжіють запахи від скупчення людських тіл й інші звичні для розпеченого червня пахощі. Сьогодні — день важкої праці. Важлива подія, коли призначають нового керівника для тарикату[7] аль-Мосулі. З плином століть змінилося багато відданих справі наставників, аж поки тарикат не очолив його нинішній шейх — Закір Расалян — останній у лінії духовних спадкоємців шейха аль-Мосулі. «Устаз»[8] — як шанобливо називають його муриди й учні. Сьогодні визначатимуть, хто стане його спадкоємцем. Увійшовши до Агентства, ви побачите як Закір Расалян стоїть посеред двору і, засукавши рукави, попри благородну сивину, не шкодуючи сил направляє робітників туди-сюди, пильно слідкуючи за приготуваннями своїми сяючими очима. Попри зморшки, характерні для його віку, він не гає ні секунди часу, ще й встигає спостерігати, як порасться його донька — тендітна, ніжна та мрійлива дівчина Рахма. Вона дуже турбується за батька, відтак намагається взяти справи на себе, скеровує робітників і зі своєю вічною усмішкою на вустах так турботливо закликає поберегти здоров'я: «Батьку, відпочиньте! Вам спина болітиме!» — зворушливо мовить вона дзвінким як потічок голосом. Рахма справді побоюється за здоров'я батька — той страждає на запалення хребта й, аби заспокоїти дівчину, неодмінно відказує: «Звісно, люба моя!»

Уже скоро невеличка театральна сцена буде зведена посеред двору просто неба, прикрита від дощів і сонця навісом фіолетового кольору, крізь який видно сяйво зірок — провісників початку вистави. На передньому краю сцени тісно розташовані крісла й стільці, навколо по боках — кам'яні стовпи, які немов спостерігають за дійством десь згори. Мало-помалу сидіння заповнюються тілами; більшість присутніх — послідовники суфійського тарикату протягом довгих десятиліть, деякі ж — просто прийшли послухати й насолодитися високодуховною музикою. Серед них і Зіна Дінарі — музикантка, закохана в романтичну атмосферу Агентства, єгиптянка за батьком, народжена від матері-німкені польського походження. Вона розмістилася на останньому ряду, поряд із Рахмою Расалян, з якою пошепки обмінювалася репліками. Зіна цікавилася, що особливого заплановано на вечір, і чому пан Закір усю свою увагу приділяє саме цьому дійству, до тієї міри, що вже вчетверте за останню добу не знайшов можливості її прийняти! З відповіді сусідки стало зрозуміло, що вистава на сцені — важлива ланка в церемонії призначення нового наставника для тарикату аль-Мосулі. Він має прийти на заміну шейху Закіру в керівництві Агентством та в навчанні нових адептів, і, що найважливіше, — повинен бути найталановитішим гравцем на уді. Юсуф — так його звати. «Ти точно з ним знайома. Ти часто його зустрічала й мала змогу слухати його чарівне виконання. Я тут — постійна гостя, як ти знаєш». Зіна відповіла стриманою усмішкою, й обидві занурилися в тишу, очікуючи на початок вистави. У цей час за обома спостерігав шейх Закір — поглядом, що поєднував у собі стурбованість і втому.

***

Проходить іще деякий час і небесна блакить перетворюється на чорну завісу, встелену дрібними розсипними діамантами. Кам'яні колони обабіч сцени нагадують стовпи, що підпирають небесний трон — в ореолі жовтого сяйва світильників вони тягнуться в нічну темряву; видно лише їхні основи. Колони увінчуються арками, що своєю архітектурою нагадують про безперервний плін часу. Згори пильним поглядом оглядають усе очі будинку — *машрабії* — мініатюрні вікна-балкончики, закриті затишними дерев'яними ґратками від зовнішнього світу. У цілковитій тиші погойдуються в'юнкі рослини. Навіть дерев'яні конструкції та стара висохла криниця перестали скрипіти, очікуючи на те, що має статися. У цьому напруженні перед аудиторією стоїть Юсуф, котрому висунули на середину сцени самотнє крісло, яке вже чекає на нього. Голоси стишились. У цілковитому мовчанні було добре чути, як стукає взуття Юсуфа, поки він йде по дерев'яній сцені. Кожен промінчик освітлення зосереджений на фігурі музиканта, указуючи йому шлях. Юнак відчуває, як хвилями сягає його вух гомін присутніх — гудіння, схоже на те, що можна почути у вулику з голодними бджолами. Каблуки на його взутті ще раз стукнули об дерев'яну поверхню сцени й от, нарешті, Юсуф дістався визначеного йому місця, поринувши в затишок темряви. Сів, узявся за гриф, дістав медіатор для музичного інструмента й приготувався перебирати струни.

«Юсуфе!» — Він намагався відстежити, звідки його гукали, виглядаючи в натовпі обличчя Рахми, проте в ореолі розсіяного світла над слухачами не зміг нічого роздивитися. Все освітлення спрямували на музиканта згори, прямо над його кріслом. Гудіння бджолиного вулика все більше поглинало його, у горлі пересохло, на чолі виступив піт від хвилювання. Юсуф опустив очі, благаючи Всесвіт дати йому мудрість і натхнення, наситити його мелодію відгомонам далеких космічних галактик.

Тонка, садинокa вібрація струни розпочала гру. Вібрація, яка змушує тремтіти найдрібніші волосинки на тілі. Тендітний звук, неначе зітхання, виривається з інструмента, після чого розкривається, стає насиченим, багатим, густим — тією мірою, як пальці музиканта починають усе дужче перебирати струни, наповнюючи мелодію вічним подихом Всесвіту. Юсуф повністю розчиняється в музиці, забувши про темну пляму стільців — душею він підіймається все вище й вище, вітаючись із кронами дерев, й от уже сягає кам'яних арок, що століттями увінчують колони. Навіть каміння прокидається від свого величного сну, вібруючи немов у такт чарівній мелодії. Почуття, схоже на глибоку закоханість, окрилювало, дозволяло сягнути високого даху в стилі мамлюків — ба' більше, пробитися крізь його вуаль і поринути в далеке безкрає небо. Дійшовши кульмінації в грі, музикант досяг найтоншого відчуття зв'язку з усім Всесвітом — так, ніби потрапив до царства всеосяжного світла, куди ніколи не ступала людина, а потім дозволив собі відправитися у вільний політ — униз, услід за затиханням струн. Юсуф завершував гру м'яко, повільно стишуючи ритм, аж поки остання струна сама не припинила свою тендітну вібрацію. Запанувала тиша... За мить вибухнули гучні оплески, які, наближаючись до завершення, перейшли в бурхливі овації, викликаючи в юнака зніяковіння, бо були схожі більше на вибухи від снарядів. Спалахнуло світло, морок розвіявся, слухачі повставали зі своїх місць, й ось нарешті з'явилася Рахма — жива, реальна. Поруч — струнка фігура Зіни, що голосно та протяжно гукала Юсуфа.

Музикант бачив, як обличчя оточуючих сяяли привітними усмішками, як горіли їхні очі від радості, проте оплески були занадто бурхливими — більшими, ніж він міг витримати. Юсуф опустил голову в останньому поклоні й пішов у напрямку кам'яних сходів, що вели на перший поверх...

Поки відбувалася церемонія, у залі для тренувань, подалі від сцени де лунали оплески, повільно йшов чоловік на ім'я Зіяд, подумки благаючи, щоб стіни кімнати стишили відлуння від його кроків. Він зупинився на мить, перечекав, і лише після того зняв із прилеглого стенду розташований там тренувальний уд. Він був переконаний, що інструмент ще довго залишатиметься на своєму місці, як та забута реліквія чи заборонений плід. Після сьогоднішнього виступу новоспечений наставник — його дорогий друг Юсуф — буде сприймати відсутню шосту струну на тренувальному уді як ваду, як ампутовану кінцівку, ознаку неповноцінності. Завтра він принесе новий інструмент, з шістьма або навіть сімома струнами — такий, що вигідно вирізнятиме його серед інших. Та ж нехай, от і добре. А цей тренувальний уд — він стародавній; справжній знавець дасть йому раду, бо ж виготовляв лютню не хто інший, як сам майстер Убайд, у найкращі свої роки. За матеріал він обрав найякіснішу деревину, використавши для того розібрану на запчастини старовинну німецьку кіфару. Дерево за своє довге життя увібрало в себе та поєднало в досконалість музику Заходу і Сходу, і, звісно ж, не поступалося якістю новоствореним інструментам. На перший погляд, уд затертий та вицвілий, проте час не зашкодив йому, а навпаки — лише додав цінності, як справжньому витворі мистецтва. Іракський клієнт не знайде кращого інструмента, що відповідав би його вимогам, і він не в праві недооцінювати пропонований йому товар.

Зіяд витягнув старовинний уд з його шкіряного мішечка, поклав інструмент на найближче крісло. З іншого мішечка дістав маленьку лютню, яку приніс із собою, поміняв їх місцями

й повісив назад на стенд. Після цього навпомацки вийшов зі слабо освітленої зали, надійно ховаючи свій заборонений плід у мішечку. Потому поринув у згасаючий шум вечірки.

Тепер йому слід навести лад у своїх думках... Перед тим, як покинути Агентство, потрібно привітати Юсуфа, також треба зателефонувати іракському клієнтові, поки ще не пізно. Він не дасть йому шансу ухилитися від зустрічі, замовлення іракця готове і його не можна відкладати на завтра. Зіяд скаже, що власник інструмента дозволив узяти його лише на день і, до того ж, ціна, яку просять заплатити клієнта, має переконати завершити угоду якомога швидше, адже вона є набагато меншою, ніж заслуговує такий шедевр. Отже, слід знайти темний тихий куточок, аби подзвонити. Тут усюди гамір і навіть за кам'яними колонами чутно шум вечірки. Відійдемо подалі вглиб двору, тут є невеличка платформа просто неба. Отаке! Клієнт не відповідає! Згаяні хвилини тривожно й неприємно прискорюють серцебиття. Ні, зараз не час зволікати, гроші потрібні вже сьогодні, а не завтра чи коли-небудь!

Урешті, у слухавці почувся чоловічий голос — відповів іракець з його характерним акцентом, розтягуючи голосні та ковтаючи окремі приголосні звуки. Через телефон мовлення сприймалося так, ніби слова долітали десь із іншої планети, тим більше що навколо посилився галас від учасників вечірки, що почали розходитися, створюючи ще дужчий шум. «Ні... Немає можливості чекати на завтра... Власник інструмента поставив за умову вирішити справу сьогодні або ж він забере свій раритет... Я прибуду в будь-яке назначене місце... Чому б нам не провести вечір у нічному клубі? Тож зустрінемося там... Ви нічого не втратите, якщо товар не задовольнить. Хай Аллах береже вас. Бувайте, до зустрічі».

Ніч тисне на нього, часу обмаль, на дорогах повно людей і машин — як і завжди у вечір четверга, коли починаються вихідні

Й зіваки висипають на вулицю. Треба наздогнати Юсуфа, першим ділом привітати його, на цьому переходити до наступних планів. Поки все відбувається відносно легко, і може Зіяду вдасться відтермінувати свою фінансову кризу ще бодай на один місяць, а там годі й думати про більше.

***

Юсуф знайшов притулок у вітальні на верхньому поверсі, де до нього приєдналася Зіна Дінарі. Зазвичай устаз Закір після вдалого виступу дарував Юсуфу новий медіатор, але цього разу Зіна прийшла раніше. Її обличчя — яскраве сонце — сяяло привітною усмішкою: «Ти був далеко від нас цього вечора... як тобі це вдалося?!» — запитала вона своєю ламаною англійською мовою.

— Ти й раніше цінила гру високо, хіба ні?

— Неодноразово. Та сьогодні ти перевершив усі сподівання. Найкращий гравець на уді, якого я коли-небудь зустрічала.

Юсуф поклав інструмент на лаву, прикрашену арабесками й укриту грубим килимом. Він сидів, втомлений після виступу і з подивом розглядав фігуру співрозмовниці. Яскрава білявка, тонка талія, вузькі шкіряні штани, блискучі туфлі на високих підборах: усі деталі зовнішності здаються дивовижними, чужими для цього місця, яке застало ще мамлюків. Знесилений, Юсуф запитав:

— Чи пані дозволить найкращому виконавцю зняти взуття?

— Звісно! Муляє, так?

Юнак, демонструючи свій худий торс, схилився, аби позбавитися врешті болю в ногах, і відповів:

— Взуття я купив спеціально для цієї нагоди, а потім був здивований, наскільки воно тісне.

Зіна всміхалася, слідкуючи за його рухами; Юсуф розв'язав черевики й витягнув ноги, присів біля свого інструмента, потім узяв шматок бавовняної тканини й почав дбайливо протирати уд, аж поки інструмент не набув блиску. Через деякий час музикант запитав дівчину:

— Чому ти не сідаєш?

— Усі стоять, вітаючи тебе, тож як я можу сидіти?

У її очах блукала хитра посмішка, тож Юсуф запнувся:

— З... Зіно... Що саме тобі потрібно?!

— Звичайно ж, я хочу тебе привітати, як і всіляке інше, час якому іще настане.

Юсуф почув знайомий ритм повільної ходи, що наближався до них. Він упізнав цей звук, зумовлений болем у спині, тож спішно підвівся, надів поспіхом черевики. Зіна зобразила на обличчі строгість, надавши скульптурним губам суворості й узялася накручувати своє біляве шовковисте волосся на вказівний палець.

До кімнати зайшов, як завжди статечний і високий, Закір Расалян — «служитель тарикату аль-Мосулі», як він сам себе називав. Натомість Юсуф величав його «устаз», як і більшість муридів. Саме шейх Закір два роки тому великодушно познайомив Юсуфа з їхнім ученням, а потім почав готувати юнака собі на заміну як нового очільника. Юсуф усміхнувся своєму вчителю, підійшов йому назустріч; шейх розкрив руки, аби прийняти юнака у своїх теплих обіймах.

— Вітаю, Юсуфе, — прошепотів він на вухо. — Нехай Аллах допоможе тобі з цією місією.

— Допоможи нам, Боже, учителю.

Шейх привітно поклав долоню на плече свого учня і мовив до нього проникливо:

— Як я тобі й обіцяв, уже із завтрашнього дня ти заміниш мене на заняттях, виконуючи роль нового наставника для

тарикату аль-Мосулі. Обирай собі учнів, розширюй нашу справу з моєю підтримкою та з благословення Аллаха.

Очі Юсуфа затремтіли:

— Учителю... Ваші слова вселяють у мене тривогу.

Шейх Закір прибрав долоню й сів на лавку зі словами:

— Це тому, що ти добре усвідомлюєш відповідальність.

— Вітання тобі, о артисте!!! — Гучно, у своїй звичайній манері, заявився Зіяд, удавано легко несучи з собою схований у мішечку тренувальний уд. Побачив Зіну, кивнув, вітаючись, і нагадав усім, що був першим, хто привів Юсуфа до Агентства два роки тому й відтак першим розділяє його радість.

Юсуф випередив наступну репліку Зіяда, зазначивши:

— Я не бачив тебе на самому виступі!

— Хіба ж я міг таке пропустити, о артисте?!

— Можливо, він просто не аплодував так сумлінно, як це робили інші, тому ми його й не помітили, — мовив шейх Закір тоном, у якому простежувався осуд.

Зіяд поглянув на Зіну, жаліючись:

— А хіба в мене залишилися здорові руки, якими я міг би аплодувати нашому корифею?! У мене від жорстких тренувань розпухли пальці, я людям руки не можу потиснути в привітанні, про які оплески може йтися?!

— Постійні скарги справи з місця не зрушать. Практика є шляхом, яким ми утверджуємо свою віру. Пригадуй це щоразу, коли береш до рук інструмент.

— Від сьогоднішнього вечора мене наставлятиме мій найкращий друг. Дозволь мені вирішувати свої справи з ним.

— Здається, що ти так досі й не зрозумів Юсуфа, — суворо відповів Закір.

— Об... облиште його, учителю, — сказав Юсуф з усмішкою, — він отримає те, на що заслуговує, і не більше.

— На що ж я заслуговую, брате Юсуфе?! — поспішив запитати Зіяд, зважаючи на Зініну непосидючість.

— Справу можна буде вважати успішною, коли ти задовольниш смак нашого вчителя й сам знаходитимеш насолоду від композицій, які ти виконуєш.

— Перепрошую, побачимося пізніше, — кілька разів поїорзавши, заявила Зіна. Вона простягнула долоню, щоб потиснути Юсуфові руку й відвела його вбік, прошепотівши: — Я дуже вдячна за сьогоднішній вечір. Ти справжній митець, і я впевнена, що ти тут зробиш революцію в музиці.

Юсуф кивнув із сором'язливою усмішкою. Зіна тихо продовжила, аби почув лише її співрозмовник:

— Я хотіла б іще переговорити. Думаю, у нас є спільні проекти, пов'язані із цим місцем. Я запишу твій номер і зателефоную завтра вранці.

Дівчина записала номер і попрощалася із Зіядом, обмежившись формальним кивком голови. Потиснула гаряче руку Закіру Расаляну, котрий уважно за нею спостерігав перед тим, як провести на вулицю.

Юсуф, зітхаючи в повному виснаженні, знову присів на лавку й зняв черевики. Його товариш уместився поруч, плескаючи музиканта по стегну:

— Мої вітання, устазе Юсуфе.

Музикант докірливо подивився на Зіяда й відповів:

— Устаз тут один, і це — Закір Расалян.

— Однак ти — його наступник, кожен із нас це знає.

— Зіяде, не збільшуй і так мій великий тягар, прошу тебе.

Зіяд підвівся, готовий піти, підбравши інструмент, чохол з яким не випускав ні на мить. На прощання він сказав Юсуфу:

— Нехай буде так, друже мій, повірю тебе на милість Аллаха...

Юсуф нарешті залишився на самоті. Деякий час він провів, занурившись у свої тривожні думки, а потім знову відчув бажання побачити Рахму. Вона так і не привітала його після вистави, як інші, а швидко пішла, як зазвичай це робила, шануючи репутацію свого батька. Юсуф розумів її позицію, бо хоч якою довірою в шейха він не користувався, не було жодних підстав, аби Рахма висловлювала музикантові своє відверте захоплення на публіці. Проте розуміння ніколи не стихить голос бажання! Юсуф підвівся, щоб швидше завершити цей вечір, після якого ще будуть нові нагоди на зустріч. Уже надворі він вимкнув «беззвучний» режим на телефоні. Побачив повідомлення від Зіни, здивувався — там були фото з його виступу на сцені. Її увага зігрівала Юсуфу душу, та водночас іще сильніше змушувала питати себе: «Що їй від мене потрібно?».

У дворі Агентства є накрита криниця, яку називають «колодязь таємниць». Вона прихована в тихому тінистому кутку і, справді, має вигляд загадки, що залишилася тут із давніх віків. Розповідають, особисто шейх аль-Мосулі любив забиратися на самий її край у післяобідній час і, перехиляючись за межі восьмикутного отвору разом зі своїм удом, під його акомпанемент наспівував суфійські гімни. Потім шейх вслухався, як відлуння від стін криниці змінювало звук, що породжували струни його інструмента. Подейкують також, що саме в такому стані перебував шейх аль-Мосулі, коли полишив цей світ. Якось він перехилився через край колодязя й випадково випустив уд, що впав на самісіньке дно. Не чутно було, щоб інструмент ударився об воду: ні сплеску, ні булькання — нічого такого. Розповідають, що уд, натомість, погруз у м'якому ґрунті, і коли шейх покинув цей світ, іще сорок днів поспіль із глибин «колодязя таємниць» лунала музика його струн. Люди пояснювали це тим, що дно колодязя швидко всмоктало в себе воду, перш ніж інструмент сягнув глибини. Вологий ґрунт зустрів його тендітний корпус обережно та ніжно, захищаючи від руйнування й даючи час його струнам, не кваплячись, вивільнити мелодію душі, перш ніж криниця назавжди запечатає свою таємницю... Відтоді й з'явилася назва.

***

Страх не знав шляху до серця Зіяда вже довгий час — Зіяд зберігав своє серце в прихованому місці, у глибинах далекого минулого. Десь, можливо, у тих часах, коли вони з мамою

подорожували услід за батьком по спекотних місцях нафтових родовищ. Зовсім маленьким, коли тато був відсутній по роботі, Зіяд засинав в обіймах мами. Пізніше вона стала залишати його самого в будинку бабусі — батькової матері. Там темні кутки населяли привиди: вони возилися в передпокої зі шторами та гриміли кухонним приладдям, з'являлися в тріщинах високої стелі, виглядали зсередини дзеркал і віконних рам. У такому домі Зіяд пізнав на смак найрізноманітніші види й відтінки страху; неодноразово перетравлював його, аж поки не переборов свої жахи терплячим мовчанням і довгим сном. Його бабуся, сувора як тюремник, не бажала чути жодних скарг. З часом інструментарій мовчання було вичерпано, спати цілодобово не вдавалося, відтак Зіяд змушений був замаскувати свої почуття, зробити їх грубими, а себе — товстошкірим. Зі статевим дозріванням юнак набрався повноти й зросту, що додавало йому ваги в сутичках, тож незабаром він перетворився на одного з найзапекліших шибайголов серед однолітків. І лише кохання до вчительки музики — міс Джихан, — відновлювало його клітини й пом'якшувало серце щоразу, коли та розривала чергові заручини.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ